

Export Performance of Thailand: What Going on and Upcoming Challenges

Archanun Kohpaiboon*

Faculty of Economics, Thammasat University, Thailand

Petchtharin Wongcharoen

Faculty of Economics, Thammasat University, Thailand

Abstract

The paper aims to examine causes of export slowdown in Thailand, firstly noticed since 2013. The adverse effect has been increased and widely affected other sectors as the global economic recovery has not reached the expectation. Even though Thailand diversified her export destination away from traditional markets like US and EU, this does not make her dependence of these market become less. Our key inference is Thailand should be well prepared for a circumstance where the global economy is in downturn. Any short-run fiscal stimulus must be undertaken with cautious due to the budget constraints. The stimulus should be directed to those who are seriously affected by the global economic slowdown to avoid public debt. In addition, promoting border trade with neighboring countries would be another policy recommendation to materialize advantage of Thailand at the center of Indochina region. The longer-term policy challenge is how to use government spending to crowding in private investment that yet fully recovered since Asian Financial Crisis. In this regard, spending priority matters.

Keywords: Exporting, Thai Economy, Global Economic Slowdown

JEL Classifications: F10 and O53

---

* **Corresponding author:** Address: 2 Prachan Road, Pranakorn, Bangkok Thailand, 10200.

Email: archanun@econ.tu.ac.th

การส่งออกของไทย: สถานการณ์ แนวโน้ม และการเตรียมความพร้อม

อาชนัน เกาะไพบูลย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

เพชรธรินทร์ วงศ์เจริญ

ศูนย์บริการวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การส่งออกของไทย ในความเป็นจริง สถานการณ์การส่งออกชะลอตัวตั้งแต่ต้นปีพ.ศ. 2556 สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างรุนแรงและเริ่มกระจายไปยังส่วนอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดการณ์ที่ผ่านมามีประเทศไทยหันมาพึ่งตลาดใหม่ๆ เพิ่มขึ้นแต่ยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญดังที่มีการอนุมานข้อมูลการกระจายตัวของตลาดการส่งออกที่นิยมประเมินจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ นัยยะเชิงนโยบายจากบทความนี้จะแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยควรเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ และควรบริหารจัดการเศรษฐกิจอย่างไรในภาวะที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงซบเซา โดยการออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น แต่ต้องทำอย่างระมัดระวัง เพราะงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด และเศรษฐกิจโลกน่าจะชะลอตัวต่อเนื่อง การทำแบบเหวี่ยงแหเพื่อหวังผลแบบรวดเร็วจึงต้องเพิ่มความระมัดระวัง เพราะที่ผ่านมามีประเทศไทยกระตุ้นเศรษฐกิจไปค่อนข้างมาก และการกระตุ้นเพิ่มมากขึ้นอาจมีผลจำกัดและเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหานี้ขึ้นในระยะยาว ทั้งนี้มาตรการระยะสั้นเป็นมาตรการหนึ่งที่น่าจะพอเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้ กล่าวคือ การกระตุ้นการส่งออกไปยังตลาดในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศเมียนมาร์ เพราะตลาดในประเทศเหล่านี้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่วนมาตรการระยะยาวควรมุ่งไปที่การกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนผ่านการลงทุนของภาครัฐ โดยเฉพาะการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานโดยที่ควรจัดลำดับความสำคัญให้เหมาะสม

คำสำคัญ: การส่งออก เศรษฐกิจไทย การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก

1. บทนำ

การส่งออกเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยมากกว่าสามทศวรรษจากอุปสงค์และอุปทานของระบบเศรษฐกิจ จะเห็นว่าการส่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในอุปสงค์มวลรวมที่กระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น คล้ายคลึงกับการบริโภคและการลงทุนจากภาคเอกชน¹ ในขณะเดียวกันการส่งออกยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัย เพิ่มศักยภาพทางการผลิตของประเทศและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจในระยะยาว

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาหลายๆ ฝ่ายกำลังตั้งคำถามต่อบทบาทการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาคการส่งออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ประเทศไทยพึ่งพาการส่งออกมากเกินไปหรือไม่ บ้างก็เชื่อว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจของภาคการส่งออกกระจุกตัวในเมืองใหญ่ไม่ได้มีผลกระจายแก่ผู้บริโภคในวงกว้าง แม้ในทางวิชาการสรุปว่าประเทศไทยพึ่งพาการส่งออกมากเกินไปอาจเป็นข้อสรุปที่เร็วเกินไป และการกล่าวอ้างว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจของภาค การส่งออกไม่กระจายตัวเป็นประเด็นที่ผู้เขียนมีความเห็นต่างอย่างมาก แต่วันนี้กระแสวิพากษ์วิจารณ์ไปที่ปัญหาเฉพาะหน้า คือ ปัญหาการส่งออกและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากอัตราการขยายตัวของการส่งออกลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของบทความนี้จะเป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของปัญหาด้านการส่งออกของไทย อนึ่งบทความนี้ไม่ได้ออกแบบให้เป็นบทความวิชาการเต็มรูป (Academic Paper) แต่เป็นบทความที่มุ่งวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบันที่คนในสังคมสนใจและให้ความสำคัญกับนโยบายต่อประเทศไทย

องค์ประกอบของบทความประกอบไปด้วย 4 ส่วนที่สำคัญ ส่วนแรก ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการส่งออกของไทยในทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการนำเสนอลักษณะพื้นฐานของการส่งออกที่สำคัญของไทย และเป็นเรื่องที่ต้องเข้าใจเป็นอันดับแรกก่อนที่จะประเมินสถานการณ์การส่งออกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งจะนำเสนอในส่วนที่สอง สถานการณ์การส่งออกที่ลดลงในช่วง 7 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2558 และคำอธิบาย อธิบายรายละเอียดของสถานการณ์การส่งออกของไทย รวมถึงการวิเคราะห์ทั้งแนวโน้มการส่งออกที่ผ่านมาของประเทศไทยและการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค และอธิบายถึงสาเหตุหลักที่อธิบายผลการดำเนินงานการส่งออกของไทย ส่วนที่สาม มองออกไปข้างหน้า: แนวโน้มการส่งออกของไทยและปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ซึ่งเป็นการพิจารณาแนวโน้มการส่งออกของไทยในระยะสั้นว่าจะเป็นอย่างไ และนำเสนอปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญ ส่วนสุดท้าย ประเด็นส่งท้าย: การเตรียมความพร้อม เป็นการสรุปประเด็นและนำเสนอประเด็นพิจารณาทางด้านนโยบายที่ภาครัฐควรคำนึงถึง

2. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการส่งออกของไทยในทศวรรษที่ผ่านมา

เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการส่งออกของไทย ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นของการส่งออกของไทย ในที่นี้ผู้เขียนขอนำเสนอลักษณะที่สำคัญและจำเป็นเพียง 3 ประการ ประการแรก คือ การส่งออกของไทยเชื่อมโยงอย่างเหนียวแน่นในเครือข่ายของบริษัทข้ามชาติ โดยกว่า 2 ใน 3 ของการส่งออกไทย โดยเฉลี่ยในช่วงปีพ.ศ. 2547-2557 เกี่ยวข้องกับเครือข่ายการผลิตข้ามชาติ (อาชนัน เกาะไพบูลย์ และคณะ, 2558) โดยบทบาทของบริษัทข้ามชาติเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นผู้กำกับเครือข่ายการผลิตอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น และในลักษณะที่เป็นเพียงบริษัทจัดซื้อโดยที่ไม่มีโรงงาน (Fabless) เช่น อาหารแปรรูป เสื้อผ้า เป็นต้น นโยบายสำคัญของการเชื่อมโยงในเครือข่าย คือ การส่งออกจะอ่อนไหวต่อสภาวะเศรษฐกิจโลก (High Trade Elasticity) (Freund, 2009)¹ กล่าวคือเมื่อเศรษฐกิจโลกขยายตัวการส่งออกก็จะขยายตัวในอัตราที่สูงกว่า แต่ในทางตรง

¹ Freund (2009) พบว่าค่าความยืดหยุ่นของการค้าต่อสภาวะเศรษฐกิจโลก (Trade Elasticity) เพิ่มขึ้นจาก 1.77 ในทศวรรษ 1960 เป็น 2.75 และ 3.69 ในทศวรรษ 1980 และ 2000 ตามลำดับ การเพิ่มขึ้นของค่าความยืดหยุ่นน่าจะเป็นผลจากการทวีความสำคัญของการค้าในจีน ส่วนและส่วนประกอบที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในรอบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา

กันข้ามถ้าเศรษฐกิจโลกซบเซาอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การส่งออกก็จะชะลอตัวเช่นกัน นอกจากนั้นสำหรับประเทศที่อยู่ในเครือข่ายอย่างประเทศไทยที่เราอาจเห็นการกระจายตลาดส่งออกสินค้าก็ตาม แต่การกระจายตลาดเป็นผลจากการแบ่งขั้นตอนการผลิตและกระจายไปยังประเทศต่างๆ การส่งออกไปยังตลาดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจึงเป็นการส่งออกต่อเนื่อง (Derived Export) กล่าวคือการส่งออกจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อประเทศที่อยู่ปลายทางของเครือข่ายการผลิต เช่น การเป็นฐานการประกอบสินค้าสามารถส่งออกได้ ดังนั้นหากเศรษฐกิจโลกอยู่ในสภาวะซบเซา การส่งออกของประเทศต่างๆ ในเครือข่ายการผลิตก็จะลดลงตามไปด้วย

ประการที่สอง การส่งออกของไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นผลมาจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์ก้าวกระโดด (Commodity Price Boom) ผลที่เกิดขึ้นมีทั้งทางตรง จะเห็นได้จากสัดส่วนของสินค้าเกษตรส่งออกต่อการส่งออกรวมของไทยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา และผลทางอ้อมอันเนื่องจากประเทศที่ส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์เหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นและต้องการสินค้าและบริการนำเข้าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าจากประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากประเทศเหล่านี้ได้กลายมาเป็นตลาดส่งออกสำคัญของไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโดยเฉพาะประเทศออสเตรเลีย ประเทศรัสเซีย สมาชิกใหม่ของสหภาพยุโรป ตะวันออกกลาง และประเทศบราซิล (ดังตารางที่ 1)

ประการที่สาม แม้ว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ตลาดส่งออกของไทยมีการกระจายตัวเพิ่มมากขึ้น (Market Diversification) แต่การกระจายตัวของตลาดส่งออกยังเกิดขึ้นในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มประเทศอินโดจีน รัสเซีย และออสเตรเลียเท่านั้น ในขณะที่การลดการพึ่งพาส่งออกหลักดั้งเดิมอย่างสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป และหันมาพึ่งพาส่งออกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มมากขึ้น โดยตลาดประเทศจีน และกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นเพียงการเปลี่ยนรูปแบบการพึ่งพาจากการพึ่งพาโดยตรงที่ประเทศไทยส่งไปยังตลาดดั้งเดิมเหล่านี้มาเป็นการพึ่งพาทางอ้อมผ่านเครือข่ายการผลิตของบริษัทข้ามชาติที่ประเทศไทยส่งต่อไปยังฐานการผลิตอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อผลิตต่อและส่งไปจำหน่ายยังตลาดดั้งเดิม ดังนั้นระดับการพึ่งพาส่งออกหลักดั้งเดิมจำเป็นต้องพิจารณาทั้งทางตรงและทางอ้อมพร้อมๆ กัน นอกจากนั้นการกระจายตัวของตลาดและการทวีความสำคัญของตลาดในภูมิภาคไม่ได้เป็นเครื่องชี้วัดว่าการส่งออกของไทยลดการพึ่งพาส่งออกดั้งเดิมที่กำลังเผชิญปัญหาเศรษฐกิจอยู่ ณ ขณะนี้แต่อย่างใด (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

ผลการดำเนินงานของตลาดส่งออกที่สำคัญ ของไทยระหว่างปีพ.ศ. 2545 – ก.ค. 2558

	สัดส่วนต่อการส่งออกรวม				อัตราการขยายตัว 7 เดือนแรกของปี 2558
	2545-47	2548-55	2556-57	7 เดือนแรกของปี 2558	
1. เอเชียตะวันออก	52.1	53.8	56.4	55.2	-5.8
1.1 เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ	31.1	31.1	30.4	29.3	-7.1
1.1.a. จีนและฮ่องกง	12.0	16.1	17.1	16.1	-7.2
1.2 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	21.0	22.8	26.0	25.8	-4.2
1.2 a. CLMV	3.6	6.0	8.7	10.2	8.5
2. กลุ่ม +6 (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ อินเดีย)	3.7	6.6	7.2	7.6	6.4
2.1 ออสเตรเลีย	2.6	4.2	4.3	4.4	11.1
2.2 อินเดีย	0.8	2.0	2.4	2.6	-0.9
3. ตลาดส่งออกหลักเดิม	32.0	22.3	19.3	20.5	-0.7
3.1 สหรัฐอเมริกา	17.4	11.5	10.3	11.2	3.7

	สัดส่วนต่อการส่งออกรวม			อัตราการขยายตัว 7 เดือนแรก ของปี 2558	อัตราการขยายตัว 7 เดือนแรกของปี 2558
	2545-47	2548-55	2556-57		
3.2 สหภาพยุโรป (15)	14.6	10.8	9.0	9.3	-5.5
4. ตลาดใหม่	4.3	6.1	6.6	6.0	-17.0
4.1 ตะวันออกกลาง	3.7	4.9	5.1	4.9	-14.4
4.2 รัสเซีย	0.3	0.4	0.5	0.3	-43.0
4.3 บราซิล	0.3	0.8	0.9	0.8	-16.4
4.4 ตลาดใหม่ในสหภาพยุโรป	0.6	1.2	1.0	1.0	-12.1

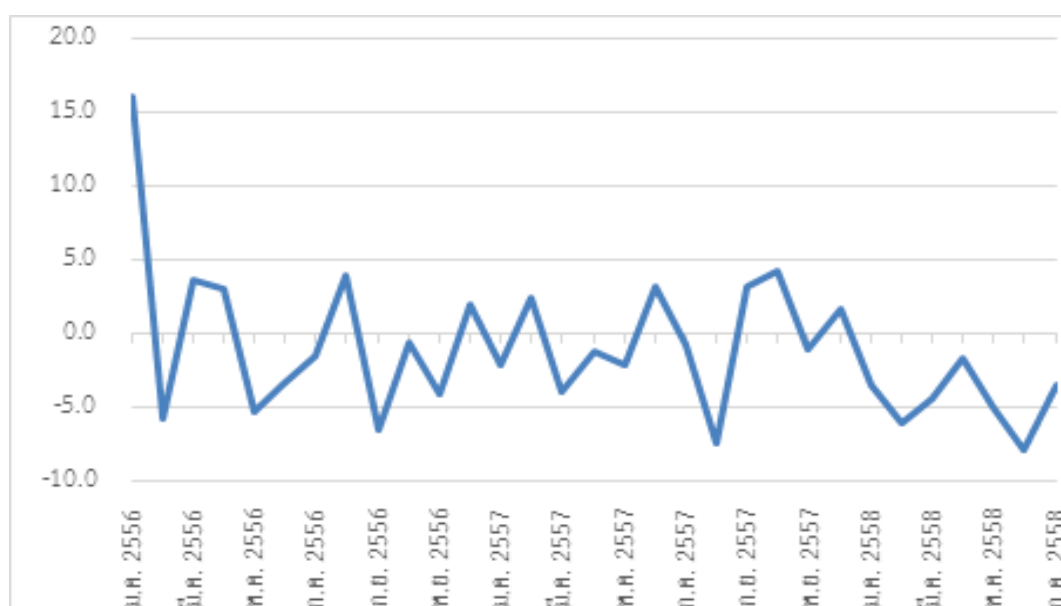
ที่มา: คำนวณจากตาราง EC_XT_003_S2 : สินค้าออกและสินค้าเข้าจำแนกตามกลุ่มประเทศที่เผยแพร่โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

3. สถานการณ์การส่งออกที่ลดลงในช่วง 7 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2558 และคำอธิบาย

การส่งออกเริ่มเป็นที่สนใจของผู้คนในวงกว้างในปีพ.ศ. 2558 ที่การส่งออกมีอัตราการขยายตัวติดลบอย่างต่อเนื่องทุกเดือนโดยเฉลี่ยช่วง 7 เดือนแรกของปี การส่งออกหดตัว ร้อยละ 3.4 เมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีก่อน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงปัญหาการส่งออกได้ส่งสัญญาณตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 เป็นต้นมา ที่ค่อนข้างผันผวนและมีหลายๆ เดือนที่อัตราการขยายตัวการส่งออกติดลบ (ดังภาพที่ 1) ผลการดำเนินการของการส่งออกดังกล่าวเป็นผลมาจากเศรษฐกิจโลกยังไม่ฟื้นตัวจากวิกฤต Subprime ที่เริ่มตั้งแต่ช่วงปีพ.ศ. 2551

ภาพที่ 1

อัตราการขยายตัวของการส่งออกของไทยรายเดือนระหว่าง
เดือนมกราคม พ.ศ. 2556 - กรกฎาคม พ.ศ. 2558

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล CEIC

ตารางที่ 2 นำเสนอการขยายตัวของการส่งออกสินค้าในช่วง 7 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2558 พบว่ากลุ่มสินค้าที่มีอัตราการขยายตัวลดลงสูงสุด ได้แก่ กลุ่มสินค้าเกษตร (ร้อยละ -6.7) รองลงมา ได้แก่ สินค้าอาหารแปรรูปและสินค้าอุตสาหกรรม ที่ลดลงในอัตราร้อยละ 3.5 และ 2.3 ตามลำดับ สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งในตารางที่ 2 คือ สินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกลดลงอย่างมาก ได้แก่ ยางพารา ประมง และข้าว แต่สำหรับยางพาราและประมงที่มีมูลค่าการส่งออกลดลงเป็นผลทางด้านราคา ในขณะที่ปริมาณการส่งออกยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2
รายการสินค้าส่งออกของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2557 – ก.ค. 2558

	สัดส่วนต่อ มูลค่าส่งออก รวม*	อัตราการขยายตัว	
		2557	7 เดือนแรก ของปี 2558
1. สินค้าเกษตร	7.6	4.8	-6.7
1.1 ข้าว	2.0	30.6	-7.8
1.2 ยาง	2.4	-22.3	-20.7
1.3 มันสำปะหลัง	1.5	20.4	20.3
1.4 ผลไม้	0.6	27.6	-8.2
1.5 สินค้ากสิกรรมอื่นๆ	0.7	14.4	-9.2
1.6 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.5	57.1	28.9
2. สินค้าประมง	0.8	7.6	-14.4
2.1 กุ้ง, ปู, กุ้ง, และล็อบสเตอร์	0.3	0.4	-15.3
2.2 ปลา	0.3	11.6	-9.4
2.3 ปลาหมึก	0.1	10.5	-19.3
2.4 สินค้าประมงอื่นๆ	0.1	39.5	-18.1
3. สินค้าป่าไม้	0.6	8.1	0.9
4. สินค้าเหมืองแร่	0.3	-36.1	-52.0
4.1 น้ำมันดิบ	0.0	-61.3	-90.3
4.2 สินแร่อื่นๆ	0.2	35.6	-7.6
5. สินค้าอุตสาหกรรม	88.9	6.4	-2.5
5.1 สินค้าเกษตรแปรรูป	12.0	3.8	-3.5
อาหาร	6.9	2.2	-4.2
น้ำตาล	1.3	2.9	0.0
ปลากระป๋องและปลาแปรรูป	1.3	-3.9	-11.4
กุ้ง-ปูกระป๋องและแปรรูป	0.4	-8.7	-11.1
เบ็ด-ไก่อกระป๋องและแปรรูป	1.0	2.3	4.1
สับปะรดกระป๋องและแปรรูป	0.3	6.4	8.8

	สัดส่วนต่อ มูลค่าส่งออก รวม*	อัตราการขยายตัว	
		2557	7 เดือนแรก ของปี 2558
ผลไม้กระป๋องและแปรรูปอื่นๆ	0.4	11.8	2.6
ผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจากแป้ง	0.5	10.1	9.3
ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ	1.7	5.9	-10.6
เครื่องดื่ม	1.0	20.2	9.4
ผลิตภัณฑ์ยาง	1.7	-4.3	-16.5
กระดาษ	0.8	10.5	1.2
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	0.5	19.1	1.8
หนังและเครื่องหนัง	0.4	12.2	6.5
อาหารสัตว์	0.6	13.3	6.4
สินค้าเกษตรแปรรูปอื่นๆ	0.2	-5.2	19.3
5.2 สินค้าอุตสาหกรรมที่ไม่รวมสินค้าเกษตรแปรรูป	76.9	-1.7	-2.3
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	3.3	6.1	-5.9
รองเท้าและชิ้นส่วน	0.3	14.2	-6.7
อิเล็กทรอนิกส์	14.6	8.1	-0.5
คอมพิวเตอร์	0.1	21.9	9.8
ชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	6.6	4.2	-3.3
แผงวงจรรวมและชิ้นส่วน	3.4	10.4	4.6
วงจรพิมพ์	0.6	39.8	17.6
อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม	1.7	3.8	-3.5
ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ	2.2	14.6	-1.5
เครื่องใช้ไฟฟ้า	5.8	11.1	0.1
เครื่องปรับอากาศ	2.1	10.9	0.7
เตาไมโครเวฟ, เตาอบ, และอุปกรณ์ประกอบอาหารที่ใช้ไฟฟ้า	0.3	3.6	-10.0
ตู้เย็น	0.8	6.8	1.5
เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอื่นๆ	1.2	19.1	1.3
ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า	1.4	9.2	-0.8
ผลิตภัณฑ์โลหะ	4.4	-5.0	0.2
เหล็กและเหล็กกล้า	1.3	-25.8	6.8
อลูมิเนียม	0.5	18.5	-6.3
ทองแดง	0.5	3.5	-11.0

	สัดส่วนต่อ มูลค่าส่งออก รวม*	อัตราการขยายตัว	
		2557	7 เดือนแรก ของปี 2558
โลหะอื่นๆ	2.0	4.5	1.4
ยานยนต์	15.0	6.4	2.4
รถยนต์นั่ง	3.6	4.7	18.2
รถกระบะและรถบรรทุก	4.4	3.8	-9.1
รถจักรยานยนต์	0.6	-12.1	12.9
ยานพาหนะอื่นๆ	0.3	18.1	21.2
ชิ้นส่วนและอุปกรณ์สำหรับยานยนต์	6.1	11.2	2.1
อากาศยาน, เรือ, แท่น, และรถไฟ	1.0	6.8	-9.0
เครื่องจักรและอุปกรณ์	9.1	15.3	2.9
เครื่องประดับ	3.3	13.4	6.4
เคมีภัณฑ์	3.2	0.0	-20.3
ปิโตรเคมี	5.5	14.3	-9.6
ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	4.0	-6.7	-19.2
อุปกรณ์การถ่ายภาพและภาพยนตร์	0.9	-10.1	3.7
ทัศนูปกรณ์	1.1	13.3	12.4
เครื่องใช้ในห้องน้ำและเครื่องสำอางค์	1.1	2.1	-7.0
เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน	0.5	1.7	-8.9
สินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ	3.9	12.0	2.5
สินค้าส่งออกอื่นๆ	1.8	-6.9	-14.3
ทองคำ	1.5	-10.5	-13.5
สินค้าอื่นๆ	0.3	9.9	-18.2
สินค้ากลับส่งออก	0.1	263.5	-27.7
สินค้าส่งออกรวม (ตามสถิติศุลกากร)	100.0	5.8	-3.4

หมายเหตุ: * สัดส่วนต่อการส่งออกรวมระหว่างเดือน ม.ค. - ก.ค. 2558

ที่มา: คำนวณจากตาราง EC_XT_008_S2 : มูลค่าและปริมาณสินค้าออกจำแนกตามกิจกรรมการผลิตที่เผยแพร่โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

หากพิจารณาตลาดการส่งออกในแต่ละภูมิภาคในตารางที่ 1 พบว่ามีแนวโน้มที่น่าสนใจดังนี้ แนวโน้มแรก ในช่วง 7 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2558 อัตราการส่งออกที่ลดลงมากที่สุด คือ กลุ่มตลาดใหม่ (ร้อยละ -17) ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มตะวันออกกลาง (ร้อยละ -14.4) รัสเซีย (ร้อยละ -43) และประเทศบราซิล (ร้อยละ -16.4) ดังที่กล่าวมาข้างต้นการทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นของตลาดเหล่านี้เป็นผลทางอ้อมมาจากการก้าวกระโดดของราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงซาลง (Bust)

แนวโน้มประการที่สอง คือ ตลาดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเป็นตลาดที่มีอัตราการขยายตัวการส่งออกติดลบมากรองลงมา ซึ่งลดลงถึงร้อยละ 5.8 โดยตลาดการส่งออกที่ลดลงอย่างมาก ได้แก่ ประเทศจีนและสมาชิกดั้งเดิมของอาเซียน โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซีย โดยอัตราการขยายตัวการส่งออกลดลงถึงร้อยละ -7.2 และ 4.2 ตามลำดับ สิ่งที่น่าสนใจในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก คือ กลุ่มประเทศ CLMV เป็นกลุ่มประเทศที่มีอัตราการขยายตัวที่สูงและสวนทางกับตลาดอื่นๆ ที่สำคัญ คือ การส่งออกขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังสะท้อนจากสัดส่วนต่อการส่งออกรวมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

แนวโน้มประการที่สาม คือ ตลาดส่งออกดั้งเดิมอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และสมาชิกดั้งเดิมของสหภาพยุโรป (หรือกลุ่ม EU15) มีผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยโดยภาพรวมอัตราการขยายตัวส่งออกติดลบร้อยละ 0.7 โดยตลาดสหรัฐอเมริกายังคงขยายตัวร้อยละ 3.7

แนวโน้มประการสุดท้าย คือ ตลาดออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ซึ่งเป็นสมาชิกสำคัญภายใต้กรอบ ASEAN+6 หรือ Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) เป็นกลุ่มที่มีการส่งออกในช่วง 7 เดือนแรกขยายตัวสูงถึงร้อยละ 6.7 โดยเฉพาะประเทศออสเตรเลียที่ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 11

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ตลาดส่งออกที่มีการขยายตัวติดลบเป็นตลาดที่เรามีการทำข้อตกลงการค้าเสรีด้วยแล้วทั้งสิ้น ดังนั้นเราควรย้อนถามว่าข้อตกลงการค้าเสรีได้มีส่วนช่วยกระตุ้นการส่งออกได้ดีหรือไม่ และคุ้มค่ากับงบประมาณ บุคลากร และเวลาที่ใช้ไปในการเจรจาหรือไม่อย่างไร ก่อนที่จะเร่งเดินหน้าเจรจาและลงนามต่อไป หากไม่คุ้มค่า เราควรเลือกคู่เจรจาที่เหมาะสม โดยเฉพาะในสถานการณ์การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ยัง ผันผวน ประเทศต่างๆ พยายามกระตุ้นการส่งออกเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ การสร้างมาตรการกีดกันทางการค้าในสัญญาข้อตกลงการค้าเสรีสามารถทำได้ง่ายโดยเฉพาะกับประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ

แม้ที่ผ่านมาคำอธิบายถึงสถานการณ์การส่งออกจะมีมากไม่ว่าจะเป็นการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก การลดลงของราคาสินค้าเกษตรและสินค้าโภคภัณฑ์ต่างๆ และการตัดสิทธิ์ GSP ของยุโรปที่กีดกันการส่งออกสินค้าในหมวดสินค้าประมงในช่วงเดือนเมษายน หากเราพิจารณาจากลักษณะพื้นฐานการส่งออกของไทย (อธิบายแล้วในส่วนที่ 1) และผลการดำเนินการในแต่ละตลาดที่อธิบายข้างต้น เราเชื่อว่าปัจจัยหลักที่อธิบายผลการดำเนินการส่งออกของไทยในช่วง 7 เดือนแรก คือ เศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว หรือฟื้นตัวช้ากว่าที่คาดการณ์ ในขณะที่การลดลงของราคาน้ำมันและการลดลงของราคาสินค้าเกษตรและสินค้าโภคภัณฑ์ต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ไม่ใช่ปัจจัยที่กระทบการส่งออกโดยตรง

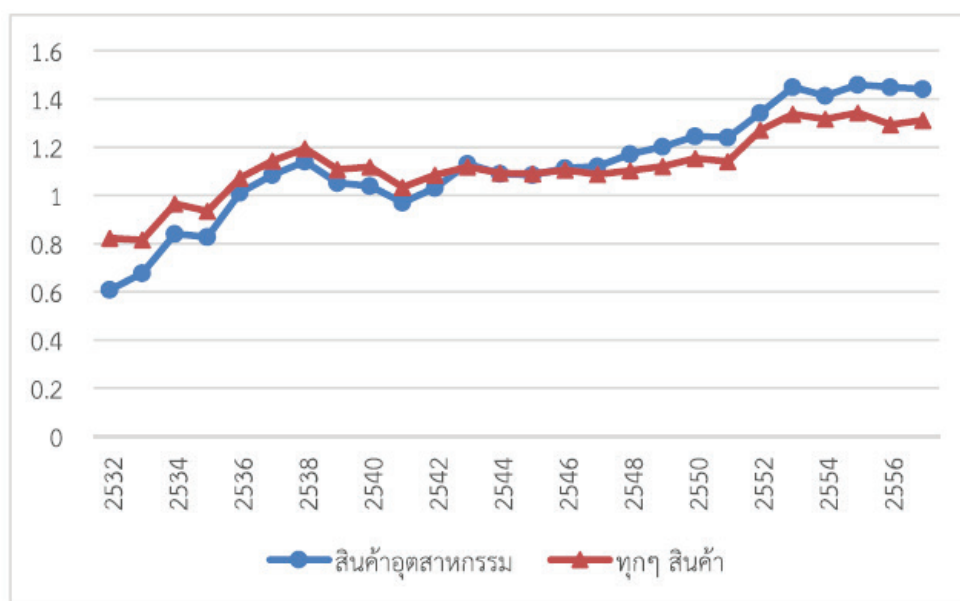
บางคนเชื่อว่าการส่งออกที่ชะลอตัวเป็นผลจากประสิทธิภาพการผลิตที่ถดถอยโดยเฉพาะประสิทธิภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมที่เป็นผลจากการไม่ปรับโครงสร้าง ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความวิตกกังวลกับความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทยในอนาคต ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีข้อมูลภาคอุตสาหกรรมเพื่อวัดประสิทธิภาพการผลิตอย่างแม่นยำ² ดังนั้นการประเมินประสิทธิภาพการผลิตจึงเป็นเพียงการคาดเดาจากข้อมูลตามสื่อสิ่งพิมพ์และบทสัมภาษณ์ของตัวแทนกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นความเห็นส่วนตัวมากกว่าข้อเท็จจริง ความเสี่ยงยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยที่ผู้ประกอบการมีความสามารถที่หลากหลาย โอกาสที่จะนำตัวอย่างที่กำลังประสบปัญหาแล้วมาขยายผลเป็นไปได้อาจสูงและน่าจะเป็นที่มาของมายาคติ

² การวัดประสิทธิภาพการผลิตอย่างแม่นยำต้องใช้ข้อมูลสมรรถนะระหว่างข้อมูลภาคตัดขวางและอนุกรมเวลา (Panel Data) ที่มีช่วงเวลายาวนานในระดับหนึ่ง และที่สำคัญข้อมูลชุดดังกล่าวต้องเป็นข้อมูลชุดในระดับโรงงาน (Plant Level) ประเทศไทยไม่มีข้อมูลชุดดังกล่าว แม้เราจะจัดทำสำมะโนอุตสาหกรรมแล้ว 3 ครั้ง (ปีพ.ศ. 2539 พ.ศ. 2549 และ พ.ศ.2555) แต่ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลภาคตัดขวางที่ไม่สามารถพัฒนาขึ้นมา เพราะไม่ได้มีการเก็บข้อมูลอัตลักษณ์ของตัวอย่างที่จะสืบค้นย้อนหลังได้

หากเราพิจารณาจากข้อเท็จจริงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนแบ่งตลาดโลกสินค้าส่งออกของไทยทั้งสินค้ารวมและเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมที่ปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ดังภาพที่ 2) และส่วนแบ่งตลาดโลกของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอย่างประเทศจีน ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ (ดังภาพที่ 3) หรือประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน (Labor Productivity) ของแต่ละภาคการผลิตระหว่างปีพ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ไม่ได้สะท้อนถึงประสิทธิภาพการผลิตถดถอยแต่อย่างใดในทางกลับกันประสิทธิภาพการผลิตต่อจำนวนแรงงานกลับเพิ่มขึ้นเร็วกว่าเมื่อเทียบกับภาคการผลิตอื่นๆ (ดังภาพที่ 4) นอกจากนี้ อาชนันและจุฑาทิพย์ (2558) ชี้ให้เห็นว่าภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยได้ปรับโครงสร้างการผลิตและการค้าที่มุ่งไปสู่การผลิตสินค้าที่ใช้ทุนมากขึ้นในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ไม่ได้เป็นเพียงฐานประกอบโดยใช้แรงงานราคาถูกอย่างที่เชื่อกัน เรื่องดังกล่าวน่าจะสอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานที่แท้จริง นอกจากนี้ประเทศไทยต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้านด้วย

ทั้งนี้อาจจะเร็วเกินไปที่จะสรุปว่า GSP ให้ผลกระทบทางลบต่อการส่งออกของไทยอย่างมีนัยสำคัญ แต่สิ่งที่แน่นอน คือ ผลที่เกิดขึ้นไม่ใช่ผลด้านบวก เพียงแต่ผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นน่าจะมีจำกัดด้วยเหตุผลสองประการ ประการแรก คือ ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ ดังนั้นโอกาสที่จะหันไปพึ่งพาตลาดอื่นแทนจึงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ส่วนประการที่สอง คือ ปัจจัยอื่นๆ นอกจากปัจจัยด้านราคามีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ ในการกำหนดความสามารถในการแข่งขันสำหรับฐานการผลิตของประเทศไทย³ การเปลี่ยนแปลงจึงไม่ได้เกิดขึ้นง่ายๆ การเทียบราคาเพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะหากเราพิจารณาความสามารถในการแข่งขันในระยะปานกลาง

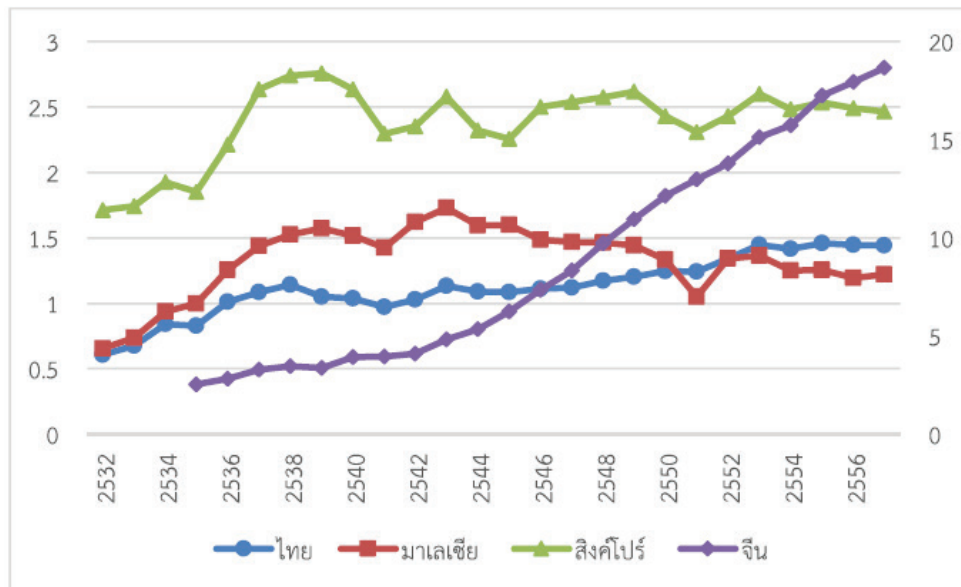
ภาพที่ 2
ส่วนแบ่งตลาดโลกของสินค้าส่งออกของไทย

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล UN Comtrad

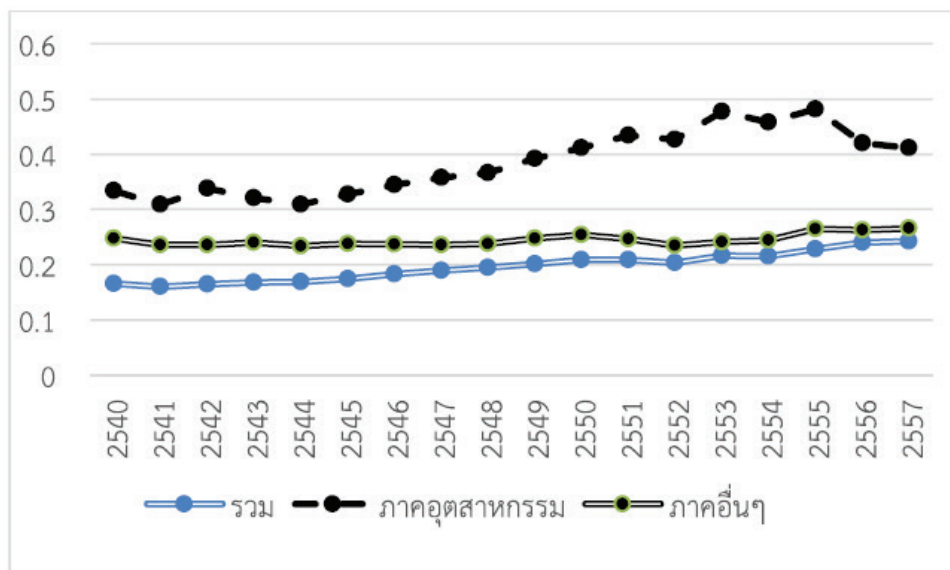
³ ข้อมูลการวิเคราะห์ราคาต่อหน่วยของกุ้งนำเข้าของสหภาพยุโรปพบว่า กุ้งที่นำเข้าจากประเทศไทยและประเทศเวียดนามน่าจะเป็นคนละประเภทกัน

ภาพที่ 3
ส่วนแบ่งตลาดโลกของไทยเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล UN Comtrad

ภาพที่ 4
ประสิทธิภาพการผลิตต่อจำนวนแรงงาน

ที่มา: Key Indicators for Asia and the Pacific, Asian Development Bank (ADB)

สิ่งที่เป็ผลพวงของการส่งออกที่ชะลอตัว คือ เศรษฐกิจโดยรวมก็จะชะลอตัว เรื่องดังกล่าวคงไม่อยู่นอกเหนือความคาดหมายใดๆ สำหรับประเทศที่พึ่งพาการส่งออกเป็นกลจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างประเทศไทย การส่งออกที่ชะลอตัวลงทำให้ส่วนราชการและสถาบันวิจัยต่างๆ ต่างปรับลดการคาดการณ์เศรษฐกิจไทย สิ่งที่น่าสนใจจากการคาดการณ์ดังกล่าวมีการปรับหลายต่อหลายครั้งและต่างจากที่ประมาณการณ์ไว้เดิมอย่างมาก (ดังตารางที่ 3) ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะการคาดการณ์ในแบบจำลองของสำนักต่างๆ ไม่สามารถ คาดเดาสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ผันตัวซ้ำ

ที่ควรจะเป็น และไม่ได้ผนวกธรรมชาติการส่งออกของไทย โดยเฉพาะการเชื่อมโยงในเครือข่ายการผลิตของบริษัทข้ามชาติเข้าไปในแบบจำลองอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 3

การคาดการณ์อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจปีพ.ศ. 2558 ของหน่วยงานต่างๆ

	อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (%)
ธนาคารโลก (ต.ค. 2557) เม.ย. 2558	(4.0)3.5
ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ธ.ค. 2557) [มี.ค. 2558] ก.ค. 2558	(4.5)[4.0] 3.6
ธนาคารแห่งประเทศไทย มิ.ย. 2558	3.0
ศูนย์วิจัยกสิกรไทย เม.ย. 2558	2.8
หอการค้าไทย (ก.ค. 2557) [พ.ย. 2557] เม.ย. 2558	(5.0)[4.0] 3.2
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (ก.ย. 2557) [มี.ค. 2558] มิ.ย. 2558	(5.4)[3.8] 3.4
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [พ.ค. 2558] ส.ค. 2558	[3.5-4.5] 2.7-3.2
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) [ต.ค. 2557] เม.ย. 2558	[3.6-4.6] 3.2-4.2
ธนาคารกรุงไทย [พ.ย. 2557] ก.ค. 2558	[3.9] 2.6

หมายเหตุ: ระยะเวลาที่คาดการณ์นำเสนอตามลำดับ อาทิ ธนาคารโลก (ต.ค. 2557) เม.ย. 2558 หมายถึงว่า ณ ตุลาคม 2557 ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2558 ขยายตัวร้อยละ 4 และปรับลดการคาดการณ์เหลือเพียงร้อยละ 3.5 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2558

ที่มา: ผู้เขียนรวบรวมจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

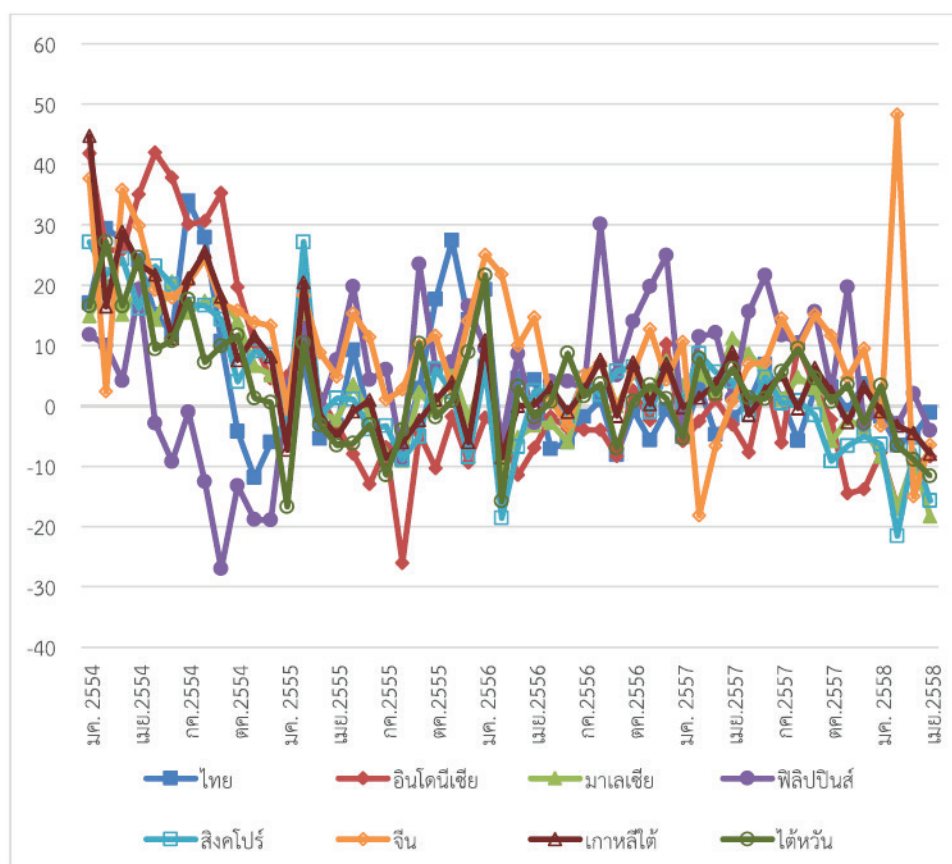
หากเรานำอัตราการขยายตัวการส่งออกของไทยมาพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกระหว่างมกราคม พ.ศ. 2555 ถึงเมษายน พ.ศ. 2558 ดังในภาพที่ 5 (อันประกอบไปด้วยอินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ จีน เกาหลี และไต้หวัน) จะเห็นได้ว่าอัตราการขยายตัวของการส่งออกของทุกประเทศในภูมิภาคเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้นและเกาะกลุ่ม ที่สำคัญอัตราการขยายตัวของการส่งออกของไทยที่ผ่านมาอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ได้เลวร้ายที่สุดอย่างที่วิตกกังวล นัยสำคัญของการเคลื่อนไหวของการส่งออกขึ้น-ลงดังกล่าวสะท้อนถึงบทบาทของเครือข่ายการผลิตข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมทั้งประเทศไทยซึ่งเป็นโรงงานผลิตสินค้าของโลก หรือเป็น World Factory ดังนั้นการฟื้นตัว-ไม่ฟื้นตัว การฟื้นตัวเร็ว-ช้า ของเศรษฐกิจโลกจึงเป็นปัจจัยในการกำหนดการฟื้นตัวของการส่งออกของไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

ตารางที่ 4 นำเสนอส่วนแบ่งตลาดและอันดับโลกของสินค้าไทยระหว่างปีพ.ศ. 2552-2557 เราพบว่าสินค้าไทยหลายรายการที่ส่วนแบ่งตลาดโลกของไทยสูงและหลายๆ รายการเราเป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 ของโลก เช่น กุ้งแปรรูป และปลาหมึกกระป๋อง ข้อมูลเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันว่าผลการดำเนินงานของประเทศไทยที่ผ่านมาไม่ได้แย่อย่างที่หลายๆ ฝ่ายอนุมานจากการย้ายฐานของบริษัทผลิตเครื่องรับโทรทัศน์ของประเทศเกาหลี⁴ ไปยังประเทศเวียดนามและการส่งออกที่ขยายตัวติดลบในช่วงที่ผ่านมาไม่ได้บ่งบอกถึงโอกาสที่ประเทศไทยจะหลุดออกจากเครือข่ายแต่อย่างใด แต่สาเหตุหลักมาจากเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาเท่านั้น

⁴ การย้ายฐานการผลิตของ Samsung หรือ LG เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต ผลการแข่งขันระหว่างบริษัทข้ามชาติจากประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น และการแข่งขันกันทำในเครือข่ายการผลิต ในความเป็นจริงมีหลายๆ ผลิตภัณฑ์ที่ทั้ง Samsung และ LG ที่ใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิต ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในอาชนัน เกษะไพบุลย์และคณะ (2558, อ้างแล้ว)

ภาพที่ 5

สถานการณ์การส่งออกของไทยเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

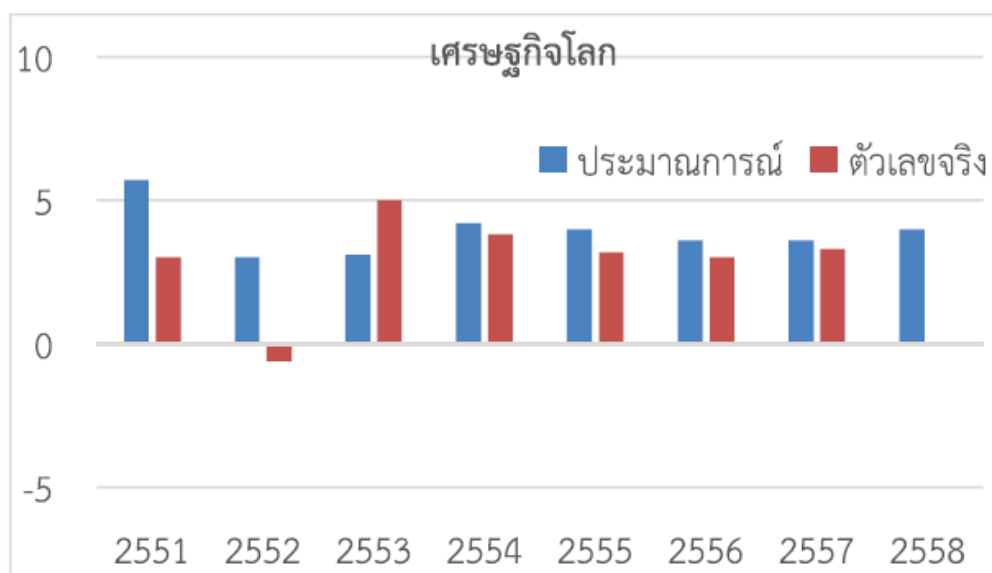
ที่มา : จากการรวบรวมข้อมูลของผู้เขียน

4. มองออกไปข้างหน้า: แนวโน้มการส่งออกของไทยและปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ

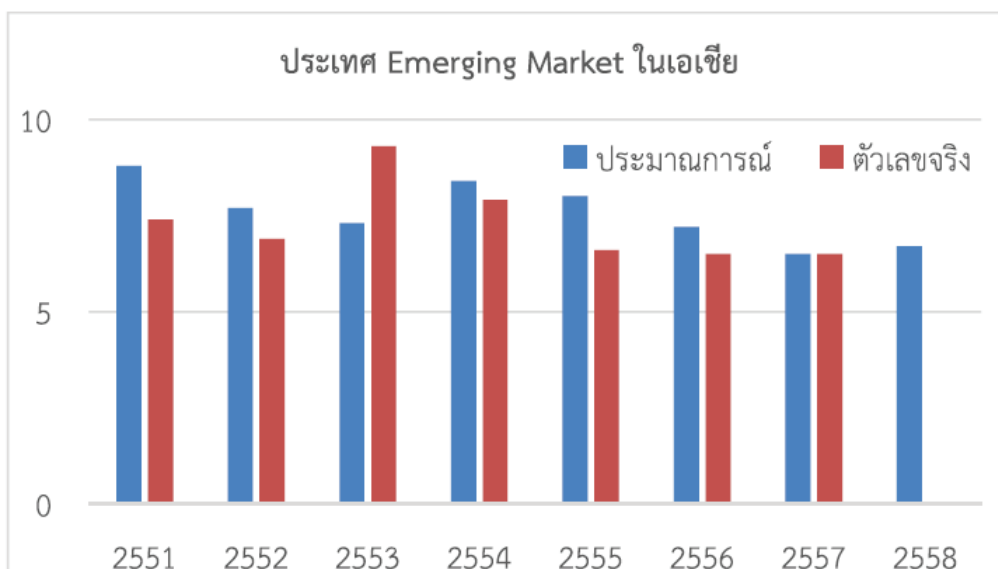
แนวโน้มการส่งออกของไทยในอนาคตจะฟื้นตัวเมื่อใดคงขึ้นอยู่กับฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกเป็นสำคัญ วันนี้ความรวดเร็วของการฟื้นตัวเศรษฐกิจโลกขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัยที่อยู่เหนือการควบคุมของรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนาขนาดเล็กต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยหากมองย้อนไปตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของวิกฤต Subprime เราจะเห็นได้ว่าการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจโลกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF (International Monetary Fund) ซึ่งมักถูกใช้อ้างอิงเป็นข้อสมมติที่หน่วยงานเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ผิดพลาดในลักษณะมองโลกในแง่ดีเกินไป (Overestimate) ที่ตัวเลขคาดการณ์มักจะสูงกว่า ตัวเลขที่เกิดขึ้นจริง โดยล่าสุด IMF ก็ปรับลดประมาณการณเศรษฐกิจโลกในปีพ.ศ. 2558 อีกครั้งเหลือร้อยละ 3.3 จากเดิมที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 4 ที่สำคัญส่วนต่างระหว่างตัวเลขคาดการณ์และตัวเลขจริงสูงมากสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะแบบจำลองที่ใช้ไม่สามารถผนวกบทบาทของเครือข่ายการผลิตของบริษัทข้ามชาติเข้าไปในแบบจำลองได้อย่างเหมาะสมและทำให้อนุมานผิดพลาดเกี่ยวกับธรรมชาติการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาที่ผ่านมาว่าเป็นอิสระจากการขยายตัวของประเทศพัฒนาและน่าจะเป็นโอกาสที่กลจักรเศรษฐกิจโลกขับเคลื่อน (ดังภาพที่ 6)

ภาพที่ 6
การประมาณการณ์และตัวเลขการขยายตัวที่เกิดขึ้นของโลก
ประเทศ Emerging Market ในเอเชีย และประเทศอาเซียน 5 ประเทศหลัก
ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2558

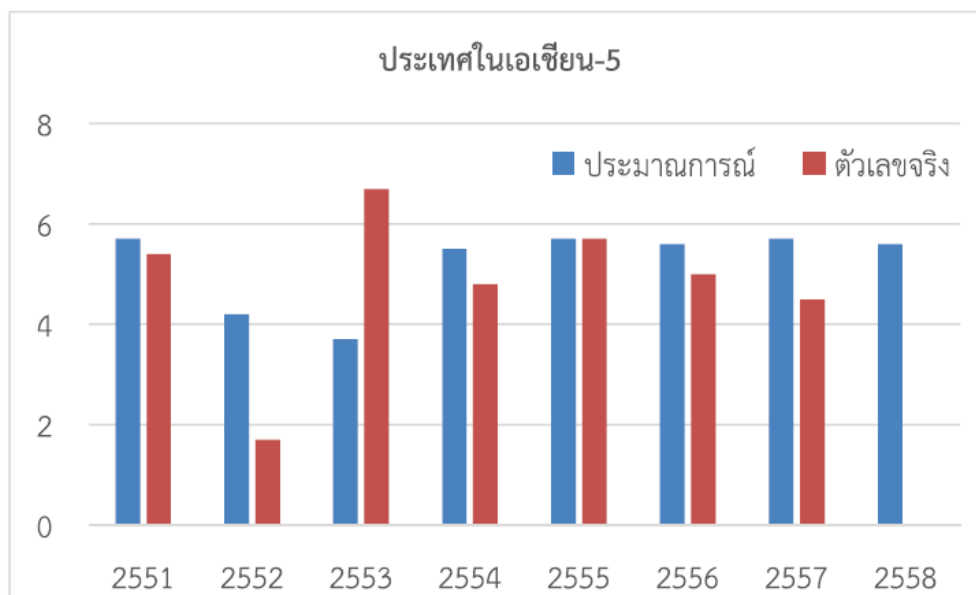
6.1 เศรษฐกิจโลก

6.2 ประเทศ Emerging Market ในเอเชีย

6.3 ประเทศอาเซียน 5 ประเทศ (มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย)

ที่มา: ผู้เขียนรวบรวมจาก World Economic Outlook, International Monetary Fund (IMF)

ในระยะเวลาอันสั้นช่วง 1-2 ปีข้างหน้า สถานการณ์เศรษฐกิจโลกก็อาจจะยังคงไม่ชัดเจน และใช้ระยะเวลาอีกสักพักหนึ่งในการฟื้นตัว ความรวดเร็วในการฟื้นตัวจะเร็วหรือช้าของเศรษฐกิจโลกขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระดับโลกร่วมกัน (Policy Coordination) ซึ่งจากประสบการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ความร่วมมือในระดับนโยบายล้มเหลว ต่างคนต่างเอาตัวรอด ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำนานถึง 20 ปี น่าจะมีส่วนช่วยเตือนสติผู้นำของประเทศมหาอำนาจต่างๆ ในการกำหนดทิศทางของนโยบายการแก้ปัญหาที่ต้องมองให้กว้างกว่าเศรษฐกิจภายในประเทศของตนแต่ต้องประเมินผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกที่จะตามมาด้วย

สำหรับประเทศไทยคงไม่มีบทบาทมากในการกระตุ้นให้เกิด Policy Coordination ดังนั้นโจทย์เศรษฐกิจที่อยู่ข้างหน้า ณ ขณะนี้ คือ เราจะบริหารเศรษฐกิจไทยอย่างไรในช่วงที่เศรษฐกิจโลกยังไม่ชัดเจนอยู่ นอกจากนั้นประเทศไทยคงต้องติดตามอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศจีนที่ต่ำเป็นประวัติการณ์กว่า 20 ปี ตัวเลขคาดการณ์ล่าสุดของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย หรือ ADB (Asian Development Bank) เชื่อว่าเศรษฐกิจของประเทศจีนจะขยายตัวเพียงร้อยละ 6.8 ในขณะที่ M. Wolf Chief Economics Commentator ของ Financial Times เชื่อว่าตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจีนที่รายงานโดยทางราชการมักจะเกินความเป็นจริงและคาดว่าทั้งปี พ.ศ. 2558 อาจขยายตัวขึ้นเพียงร้อยละ 4

ความท้าทายที่เศรษฐกิจของประเทศไทยต้องเผชิญจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศจีนน่าจะแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ

ประเด็นแรก คือ แนวโน้มของค่าเงินหยวนที่อ่อนค่าลงในช่วงเดือนสิงหาคมที่ผ่านมาในประเด็นนี้หากเราพิจารณาผลทางตรงจากค่าเงินหยวนที่อ่อนค่าแล้ว ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยไม่น่าจะมีมากนักเพราะที่ผ่านมาตั้งแต่ต้นปีพ.ศ. 2558-ปัจจุบันค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับค่าเงินหยวน ไม่ว่าเราจะพิจารณาจากอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อเงินหยวน หรือการพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ การตีความการลดค่าเงินหยวนว่าเป็นความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หากผู้กำหนดนโยบายคิดว่าเป็นความตั้งใจที่จะลดค่าเงินหยวนก็จะเกิดปัญหา คือจะนำไปสู่สงครามการลดค่าเงิน (Currency War) ผลที่จะตามมา คือ เงินดอลลาร์แข็งค่าขึ้นทั่วโลก ทำให้สหรัฐอเมริกาที่กำลังจะฟื้นตัวกลับซบเซาลงไปอีก และที่สำคัญไปกว่านั้นประเทศในภูมิภาคนี้กำลังมีหนี้ในสกุลเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนั่นคือความเสี่ยงที่ส่วนราชการต้องระมัดระวังและติดตามอย่างใกล้ชิด

วันนี้คงต้องทำความเข้าใจว่าแท้จริงแล้วการลดค่าเงินหยวนเป็นความตั้งใจจริงหรือไม่ตั้งใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เนื่องจากทุกวันนี้การส่งออกของประเทศจีนชะลอตัว ประกอบกับเงินทุนไหลออก ในขณะที่ประเทศจีนต้องการผลักดันให้เงินหยวนก้าวขึ้นมาเป็นเงินสกุลหลักของโลกผ่านการถ่วงน้ำหนักเป็นส่วนหนึ่งของ Special Drawing Rights (SDRs) ของ IMF ดังนั้นการเริ่มปล่อยให้เงินหยวนเปลี่ยนแปลงตามกลไกตลาดโดยการขยายกรอบค่าเงินจึงเป็นก้าวหนึ่งในหลายๆ ก้าวที่ประเทศจีนกำลังทำ ท่าทีดังกล่าวสะท้อนในคำกล่าวสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ที่เมืองซีแอตเทิล ประเทศสหรัฐอเมริกาในระหว่างการเดินทางไปเยือนอย่างเป็นทางการ

ประเด็นที่สอง คือปัญหาถูกใช้จากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจีน การชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศจีนคงมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยระดับหนึ่ง แต่น่าจะอยู่ในวงจำกัด ส่วนหนึ่งมาจากการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศจีนส่วนใหญ่เป็นการ ค้าขายกันในเครือข่ายการผลิตที่ส่งต่อไปยังตลาดอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

ผลกระทบโดยตรงที่มีต่อประเทศไทยน่าจะเป็นผลทางอ้อม 2 ช่องทาง ช่องทางแรกซึ่งเกิดขึ้นแล้ว คือ ประเทศจำนวนมาก อาทิ ประเทศอินเดีย ประเทศบราซิล และประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น ต่างได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศจีนจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นเมื่อเศรษฐกิจของประเทศจีนชะลอตัว ราคาสินค้าเหล่านี้ถูกลงและจะยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง ช่องทางที่สอง คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศจีนน่าจะทำให้เกิดแรงกดดันให้เงินทุนไหลออกจากประเทศจีน ดังที่ได้เห็นในช่วงที่ผ่านมา แม้นักวิเคราะห์จำนวนหนึ่งเชื่อว่าเงินทุนที่ไหลออกน่าจะเป็นปรากฏการณ์ชั่วคราวและเป็นการกระทำของนักธุรกิจภายในของประเทศจีนเอง แต่ไม่ว่าบทวิเคราะห์ดังกล่าวจะถูกหรือไม่ เงินทุนที่ไหลออกเป็นปรากฏการณ์ชั่วคราวหรือไม่ คงได้เห็นความผันผวนในการเคลื่อนย้ายเงินทุนในตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

5. บทสรุปและนัยยะเชิงนโยบาย

บทความนี้นำเสนอสถานการณ์การส่งออกของประเทศไทยในช่วง 7 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2558 ซึ่งกำลังเป็นเรื่องที่สังคมสนใจ เพราะประเทศไทยพึ่งพาการส่งออกเป็นกลจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การส่งออกที่ชะลอตัวทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็ชะลอตัวตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นเหตุให้หลายฝ่ายตั้งคำถามถึงความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศที่พึ่งพาการส่งออก คำถามในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นทุกครั้งเมื่อเศรษฐกิจโลกชะลอตัว คำถามเชิงลบดังกล่าว นักเศรษฐศาสตร์อ้างถึงว่าเป็น สมมติฐาน Export Pessimism การพิสูจน์ความถูกต้องเหมาะสมของความเชื่อในเรื่อง Export Pessimism ถูกกลบด้วยความกังวลจากผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจโดยรวม

สิ่งที่เรานำเสนอในบทความนี้ คือ สถานการณ์การส่งออกชะลอตัวไม่ใช่เพิ่งเกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2558 แต่พบว่าแนวโน้มการชะลอตัวมีมาตั้งแต่ต้นปีพ.ศ. 2556 และขนาดของผลกระทบรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเริ่มกระจายไปยังส่วนอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานของภาคการส่งออกในปัจจุบันเป็นผลมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงไปยังประเทศต่างๆ เกือบทุกประเทศในโลก การหันมาพึ่งตลาดใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาดในภูมิภาค หรือ ตลาดใหญ่ อย่างประเทศอินเดีย ประเทศรัสเซีย และประเทศบราซิล เพื่อทดแทนตลาดเดิมอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปจึงไม่ได้เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังที่อนุมานข้อมูลการกระจายตัวของตลาดส่งออกที่นิยมประเมินจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

แม้บางคนอาจมองว่าเศรษฐกิจโลกชะลอตัวเป็น New Normal แต่บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า New Normal นี้เป็น New Normal สำหรับทุกๆ ประเทศในภูมิภาค และอาจเป็น New Normal ต่อทุกๆ ประเทศในโลก ประเทศไทยไม่ได้แปลกแยก (Outlier) จากประเทศอื่นๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือทุกๆ ประเทศเผชิญปัญหาในลักษณะเดียวกัน แต่ระดับความรุนแรงอาจแตกต่างกันบ้างไม่มากนัก

หากเศรษฐกิจโลกไม่ฟื้นและ/หรือฟื้นตัวช้า การส่งออกของประเทศไทยคงยังซบเซาและคาดว่าในปีพ.ศ. 2558 อัตราการขยายตัวการส่งออกคงไม่มีตัวเลขที่เป็นบวก คำถามที่สำคัญที่ผู้กำหนดนโยบายของประเทศไทยต้องเผชิญ คือ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็กจะอย่างไร

สิ่งที่เราทำได้ในตอนนี้ คือ การประคองสถานการณ์ หรือการบริหารในภาวะที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลงอย่างเหมาะสม บริหารบนสมมติฐานที่ว่าเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มที่จะซบเซาไปอีกอย่างน้อยอีก 1 ถึง 2 ปีข้างหน้า โดยหลักการภาครัฐจำเป็นต้องเพิ่มบทบาทเพื่อกระตุ้นความต้องการภายในประเทศในระยะสั้นเพื่อประคองสถานการณ์ในช่วงที่การส่งออกยังไม่ฟื้นตัว

โจทย์การบริหารในภาวะที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลงของประเทศไทยสลับซับซ้อนขึ้นมากกว่าปกติ เพราะยังไม่ชัดเจนว่าเศรษฐกิจโลกจะฟื้นตัวเมื่อใด และคงต้องหากกลยุทธ์ที่จะมากระตุ้นเศรษฐกิจอย่างระมัดระวัง และจะมีกลยุทธ์การกระตุ้นอย่างไรที่จะทำให้สามารถประคองเศรษฐกิจไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านได้ ปัญหาดังกล่าวสลับซับซ้อนขึ้นอีกภายใต้ปัญหาภายในประเทศที่กำลังรุ่มร่าอยู่ในขณะนี้ทั้งด้านการเมืองและด้านสังคมและเศรษฐกิจ การไม่ออกมาตราการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นผ่านการใช้จ่ายของภาครัฐเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ไม่ว่าใครเป็นรัฐบาลก็ตาม แต่ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด และถ้าเราเชื่อว่าเศรษฐกิจจะชะลอตัวเป็นระยะเวลานานการกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือการอัดฉีดเงินในลักษณะเหวี่ยงแหเพื่อหวังผลแบบรวดเร็วเป็นสิ่งที่ต้องทำด้วยความระมัดระวัง เพราะเป็นผลเพียงระยะสั้นและไม่ได้ส่งผลกระทบให้เกิดการลงทุนตามมา ยิ่งไปกว่านั้นที่ผ่านมาเรากระตุ้นไปค่อนข้างมากแล้ว การกระตุ้นแบบเดิมจึงน่าจะมีผลจำกัดและเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาหนี้สินในระยะยาว

ที่สำคัญภายใต้สถานการณ์เช่นนี้แม้การบริโภคภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นและทำให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ผู้ประกอบการก็ตระหนักว่าการบริโภคที่เพิ่มขึ้นและเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจะเป็นไปแบบชั่วคราว ดังนั้นจึงไม่มีใครที่จะลงทุนขยายกำลังการผลิตเพื่อรองรับการบริโภคอย่างนี้ แตกต่างจากการส่งออก เพราะเมื่อมีคำสั่งซื้อความต้องการซื้อจะเป็นอะไรที่มั่นคงกว่าและทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้การลงทุนภาคเอกชนขยับตัว เรื่องดังกล่าวเป็นความแตกต่างที่สำคัญที่ไม่ควรละเลย และเป็นหัวใจที่สำคัญในการบริหารภาวะที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลง

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นอีกมาตรการหนึ่งที่น่าจะพอเป็นแรงขับเคลื่อนได้คือการกระตุ้นการส่งออกไปยังตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างประเทศกัมพูชา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศเมียนมาร์ เพราะตลาดในภูมิภาคนี้เติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ logistic cost ของการค้าข้ามแดนที่ทำให้ราคาสินค้าถึงผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างไม่จำเป็น ส่วนใหญ่เป็นผลจากการเก็บส่วนต่างระหว่างประเทศของประเทศที่นำเข้า เรื่องดังกล่าวเกินกำลังความสามารถของภาคเอกชนที่จะไปลดได้ แต่เป็นสิ่งที่ภาครัฐเข้ามามีบทบาทแก้ไขได้และต้องเร่งดำเนินการ แม้วันนี้จะพยายามกระตุ้นการค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านผ่านมาตรการส่งเสริมศูนย์การค้าชายแดน หรือการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่การกระตุ้นในลักษณะดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในระยะปานกลาง เช่น การย้ายโรงงาน หรือการไปเปิดร้านในบริเวณดังกล่าว การลงทุนดังกล่าวต้องการโอกาสทางธุรกิจในระยะสั้นเป็นตัวกระตุ้น เพราะเมื่อผู้ประกอบการเห็นช่องทางธุรกิจที่ชัดเจน การลงทุนก็จะตามมาไม่ว่าจะมีมาตรการสิทธิประโยชน์หรือไม่ก็ตาม ดังนั้นการจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหาเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องทบทวน

เหตุผลสำคัญที่ไม่แนะนำให้ทุ่มเททรัพยากรต่างๆ เพื่อไปกระตุ้นตลาดการส่งออกขนาดใหญ่อย่างประเทศจีน ประเทศอินเดีย และ/หรือประเทศสหรัฐอเมริกาแทนตลาดประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากการแข่งขันในตลาดเหล่านี้จะรุนแรงขึ้นและเป็นตลาดที่ผู้ประกอบการไทยจำนวนมากมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาระยะหนึ่งแล้ว ผู้ประกอบการเหล่านี้จะเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าสินค้าใดน่าจะเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในสภาวะปัจจุบัน บทบาทภาครัฐและ/หรือนักวิชาการที่จะเข้าไปชี้แนะว่าควรส่งออกสินค้าใดถึงจะมีโอกาสทางธุรกิจจะเป็นเรื่องที่ยากและเป็นเรื่องที่ไม่สมควรเพราะทั้งภาครัฐและนักวิชาการไม่สามารถที่จะเข้าไปร่วมแบกรับภาระขาดทุนหากสิ่งที่แนะนำไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ นอกจากนั้นตลาดเหล่านี้เชื่อมโยงตัวเองเข้ากับเศรษฐกิจโลกในระดับสูงและกำลังซื้อของผู้บริโภคภายในประเทศได้รับผลกระทบอย่างมาก

⁶ กำหนดค่าพารามิเตอร์เท่ากับงานศึกษา Airaudo and Zanna (2012)

จากภาวะที่ไม่ชัดเจนว่าเศรษฐกิจโลกจะฟื้นตัวไปในทิศทางใด สภาวะเศรษฐกิจของประเทศจีนในปัจจุบันน่าจะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สำคัญที่บ่งชี้ถึงผลกระทบที่ตลาดเหล่านี้กำลังเผชิญ ในทางตรงกันข้ามตลาดในภูมิภาคนี้เป็นตลาดที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก ดังนั้นความต้องการสินค้าและบริการภายในประเทศกำลังขยายตัวไม่ว่าเศรษฐกิจโลกจะเป็นอย่างไร ที่สำคัญประเทศไทยน่าจะได้เปรียบประเทศคู่แข่งอื่นๆ ทั่วโลกอันเนื่องจากความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์และความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน นอกจากนี้อุปสรรคทางการค้าที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรคที่มีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่จะสามารถบรรเทาให้ดีขึ้นได้

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาในระยะยาว ควรมุ่งไปที่การกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผ่านการลงทุนภาครัฐโดยเฉพาะการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน แม้ว่าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมมาอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แต่หัวใจไม่ได้อยู่เพียงการเร่งลงทุน แต่ต้องพิจารณาการจัดลำดับความสำคัญให้ทิศทางจัดไม่ตึงทุนผิด ผลการกระตุ้นที่คาดหวังอาจไม่เป็นไปอย่างที่คิดและอาจตามมาด้วยปัญหานี้สาธารณะ การจัดลำดับความสำคัญต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำรัฐบาลว่าจะให้เศรษฐกิจไทยพัฒนาไปในทิศทางใด นอกจากนี้การจัดลำดับความสำคัญของโครงการหลักเสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพิจารณาโครงข่ายคมนาคมของประเทศจีนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในปัจจุบันต่อการค้าการลงทุนของโลก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงบทความชิ้นนี้ให้ดียิ่งขึ้น

References

- ไทยรัฐ. (31 สิงหาคม 2558). เปิดใจ “สมคิด” พินเศรษฐกิจไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2558 จาก <http://www.thairath.co.th/content/521722>
- ประชาชาติธุรกิจ. (10 กันยายน 2558). เศรษฐพุดิ สุทธิสาทนฤพุดิ ไทยกำลังเผชิญ วิกฤตครัวเรือน. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2558 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1441858239
- อาชนัน เกาะไฟบูลย์ และคณะ. (2558). โครงการศึกษาผลกระทบของ Global Supply Chain จากการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีและพหุภาคีต่ออุตสาหกรรมไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- อาชนัน เกาะไฟบูลย์ และจุฑาทิพย์ จงวนิชย์. (2558). ภาคอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก: ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและความท้าทายข้างหน้า. โครงการศึกษาความท้าทายของภาคอุตสาหกรรมไทย ระยะที่ 1 เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว).
- Financial Times. (2015). ‘China Manufacturing Contracts at Fastest Pace in More than 6 Years’, 23 September 2015.
- Financial Times. (2015). ‘A New Chinese Export-Recession Risk’, Accessed 2 October 2015 downloading at <http://www.ft.com/intl/ms/s/0/486bc716-5af0-11e5-9846-de406ccb37f2.html#axzz3nQDaDisx>
- Freund, C. (2009). ‘The Trade Response to Global Downturns: Historical Evidence’, World Bank Policy Research WP5015, World Bank, Washington.
- The Economist. (2015). “Capital Flight from China: Flow Dynamics.” The Economist, 19 September 2015.
- The Economist. (2015). “The Devaluation of the Yuan: The Battle of Midpoint.” The Economist, 15 August 2015.